

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad y cyfarfod	25 Ionawr 2023
Aelod / Swyddog Arweiniol	Y Cyngorydd Gwyneth Ellis, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol / Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo
Awdur yr Adroddiad	Steve Gadd
Teitl	Diweddariad ar Broses y Gyllideb

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Rhoi diweddariad i'r Cyngor ar y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ac Amserlen y Gyllideb.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. I sicrhau bod y Pwyllgor wedi cael y wybodaeth ddiweddaraf am y broses o osod y gyllideb.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod yr Aelodau'n nodi'r cynigion a'r sefyllfa ddiweddaraf mewn perthynas â'r gyllideb ar gyfer 2023/24 a 2024/25 (gweler Adran 4 ac Atodiad 1).

4. Manylion yr adroddiad

4.1 Y wybodaeth ddiweddaraf am y Gyllideb ar gyfer 2023/24 - Mae diweddariad cyffredinol o'r cynigion terfynol (a anfonwyd at bob Aelod) wedi cael ei gynnwys fel atodiad. Mae'r setliad gwell na'r disgwyl wedi galluogi'r Cabinet a'r Cyngor i ystyried cyllideb gytbwys heb fod angen cynyddu Treth y Cyngor na defnyddio cronfeydd wrth gefn. Mae'r amserlen ar gyfer y gwanwyn wedi'i chynnwys isod:

- 17 Ionawr - Cyfarfod Briffio'r Cyngor Llawn
- 24 Ionawr – Cabinet - Adolygiad o'r Gyllideb
- 31 Ionawr - Y Cyngor - Adolygiad o'r Gyllideb

- 28 Chwefror - Y Cyngor Llawn - Adroddiad / Cymeradwyaeth Treth y Cyngor
- Dechrau mis Mawrth - Setliad Terfynol

4.3 Diweddariad ar y Gyllideb ar gyfer 2024/25

Yn amlwg mae'r setliad gwell ar gyfer 2023/24 hefyd yn cael effaith ar y dyfodol - o ran rhagolygon y Grant Cynnal Refeniw a'r gallu i osod cyllideb gytbwys heb ddefnyddio cronfeydd wrth gefn. O ganlyniad, rhagwelir y bydd y bwlc ar gyfer 24/45 yn £6.3m, sy'n llawer is na'r £20+m yr oeddem yn ei ofni. Fodd bynnag, bydd yn rhaid cynllunio ac ymgynghori'n ofalus i bontio'r bwlc hwnnw. Mae hyn yn bell i ffwrdd ar hyn o bryd - ac rydym ni wedi dysgu y gall llawer newid mewn 3 mis, heb sôn am 12 mis.

Roedd cynllun 5 mlynedd gwreiddiol y Gyllideb wedi gobeithio gwneud arbedion drwy ddynodi prosiectau mawr yn cynnwys:

- Lle i fasnacheiddio – codi tâl / modelau cyflawni amgen – sicrhau bod costau llawn yn cael eu hadennill
- Lle i wneud pethau'n wahanol – ailystyried prosesau busnes / meysydd sydd angen meincnodi ariannol
- Cynlluniau a syniadau'r gwasanaethau eu hunain i wneud arbedion

Mae hyn yn parhau i fod yn hollbwysig, ond ni fydd yn ddigon i bontio'r bwlc cyllidebol a bydd gwaith yn dechrau yn y gwanwyn i ddatblygu cynigion pellach.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Mae gosod cyllideb gytbwys bob blwyddyn yn brif ddyletswydd i'r Cyngor ac mae'n hanfodol er mwyn sicrhau llywodraethu da'r Cyngor, fel y nodir yn y Cynllun Corfforaethol newydd.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Mae Adran 4 ac Atodiad 1 yn amlinellu goblygiadau ariannol sefyllfa'r gyllideb ar gyfer 2023/24 a 2024/25 yn glir.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Bydd asesiad o effaith ar les yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet a'r Cyngor fel rhan o'r Adroddiad o'r Gyllideb.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Arwain Strategol, cyfarfodydd Briffio'r Cabinet, Arweinwyr Grŵp a chyfarfodydd Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllidebau Ysgolion wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nod y broses gyllidebol yw sicrhau bod y cyngor yn cyflwyno cyllideb gytbwys. Mae'r cynigion yn yr adroddiad hwn yn cynnig dull cytbwys sy'n ystyried egwyddorion proses y gyllideb newydd:

- Anelu i gydnabod ac unioni pwysau o fewn blwyddyn a rhagweld pwysau gwasanaeth gymaint â phosibl er mwyn datblygu cadernid.
- Sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu herio i gyflawni gwasanaethau effeithiol, ond i geisio lleihau effaith cynigion ar ddefnyddwyr gwasanaeth a staff.
- Cadw cynnydd yn Nhrefn y Cyngor mor isel ag sy'n ymarferol bosibl.
- Cyfyngu'r defnydd o Arian sydd ond yn gohirio'r angen i nodi arbedion.
- Cynnal cyllid ar gyfer blaenoriaethau corfforaethol.

10. Beth yw'r risgiau ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Mae'r risgiau sy'n gysylltiedig â sefyllfa'r gyllideb wedi'u nodi'n glir yn Adran 4. Mae'r risgiau ar wahân i rai ariannol yn anodd eu mesur nes bydd cynigion terfynol i'w hasesu ond mae gostyngiad fel hyn i gyllid termau real yn debygol o effeithio ar ddarpariaeth gwasanaeth.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.